

Växt- och kontrollavdelningen
Ingrid Karlsson

ingrid.karlsson@jordbruksverket.se

Informationsmöte om förslaget till nya EU-regler för förökningsmaterial

Information via Zoom den 16 oktober 2023 om förslaget som EU-kommissionen presenterade den 5 juli 2023. Informationen handlade om lantbruksgrödor.

Framtida EU-regler för växtförökningsmaterial, lantbruksutsäde

Framtida EU-regler för växtförökningsmaterial, lantbruksutsäde

Ingrid Karlsson
2023-10-16

2023-10-17

1

Ingrid Karlsson
2023-10-20

Ordmoln över önskemålen som kommit in

2023-10-17

2

I samband med anmälan frågade Jordbruksverket om vad deltagarna var intresserade av att höra mer om. Detta är det ordmoln som blev resultatet.

Innehåll

Innehåll

- Omfattning och jämförelse mot dagens regler
- Termer och innehåll i bilagorna
- Undantag
 - Heterogent material
 - Genbanker och nätverk
 - Utbyte *in natura*
- Certifiering
 - Auktorisation
 - Krav
 - Blandningar
 - Tillstånd vid undantag
- Aktörer
- Rapportering
- Kontroller och tillsyn

2023-10-17

3

- 1) Omfattning och jämförelse mot dagens regler
- 2) Termer och innehåll i bilagorna
- 3) Undantag
 - a) Heterogent material
 - b) Genbanker och nätverk
 - c) Utbyte *in natura*
- 4) Certifiering
 - a) Auktorisation
 - b) Krav
 - c) Blandningar
 - d) Tillstånd vid undantag
- 5) Aktörer

- 6) Rapportering
- 7) Kontroller och tillsyn

Förslagets omfattning

Förslagets omfattning

Förslaget till förordning omfattar regler för produktion och saluföring inom EU av växtförökningsmaterial (PRM) och särskilt krav för:

- produktion av PRM i fält och på andra platser,
- materialkategorier (stam-/prebas, bas, certifikat, standard),
- identitets- och kvalitetskrav,
- certifiering inkl. märkning och förpackning,
- import,
- professionella aktörer,
- registrering av sorter och
- önskade agronomiska effekter.

2023-10-17

4

Förslaget till förordning omfattar regler för produktion och saluföring inom EU av växtförökningsmaterial (PRM) och särskilt krav för:

- produktion av PRM i fält och på andra platser,
- materialkategorier (stam-/prebas, bas, certifikat, standard),
- identitets- och kvalitetskrav,
- certifiering inkl. märkning och förpackning,
- import,
- professionella aktörer,
- registrering av sorter och
- önskade agronomiska effekter.

Att det är en förordning innebär att reglerna börjar gälla direkt i samtliga EU:s medlemsstater vid ikraftträdandet. De gamla direktiven får medlemsstaterna tolka själva vid det nationella införlivandet vilket inte sker med en förordning.

Förordningen kommer att omfatta även sådan produktion som inte sker på fält, den definierar yrkesmässiga aktörer och deras skyldigheter samt önskade agronomiska effekter vilket allt är nytt jämfört med idag. De önskade agronomiska effekterna kan t.ex. vara herbicidresistens.

Samtliga partier som produceras och saluförs enligt förordningen ska också följa kraven i växtskyddslagstiftningen avseende karantänsskadegörare, karantänsskadegörare för skyddad zon och kvalitetsskadegörarna (RNQP).

Allt omfattas inte!

Allt omfattas inte!

Förordningen omfattar inte:

- a) PRM för prydnadsväxter (direktivet 98/56/EG fortsätter gälla),
- b) skogsodlingsmaterial (FRM),
- c) PRM för export till tredje land,
- d) PRM som säljs eller överförs på något sätt, oavsett om det är gratis eller inte, mellan slutanvändare för eget privat bruk och utanför deras kommersiella verksamhet, samt
- e) PRM som ska användas endast för officiella provningar, förädling, kontroller, utställningar eller vetenskapliga ändamål.

2023-10-17

5

Förordningen omfattar inte:

- a) PRM för prydnadsväxter (direktivet 98/56/EG fortsätter gälla),
- b) skogsodlingsmaterial (FRM),
- c) PRM för export till tredje land,
- d) PRM som säljs eller överförs på något sätt, oavsett om det är gratis eller inte, mellan slutanvändare för eget privat bruk och utanför deras kommersiella verksamhet, samt
- e) PRM som ska användas endast för officiella provningar, förädling, kontroller, utställningar eller vetenskapliga ändamål.

Branschen har uppgett för kommissionen att de är nöjda med reglerna för prydnadsväxter och därför har man valt att inte ta med dessa i förordningen. Direktivet om förökningsmaterial av prydnadsväxter är mycket kortfattat och innehåller väldigt få krav.

Skogsodlingsmaterialet har fått ett eget förslag på nya regler och det förslaget hanteras av Skogsstyrelsen.

Redan idag omfattar regelverket inte export och anledningen till det är att det måste vara mottagarlandet som ställer upp kraven.

Det blir tydligt att material som byts eller säljs mellan fritidsodlare (slutanvändare) och som inte har någon kommersiell koppling undantas från reglerna (dock finns växtskydds krav).

För att kunna få fram nya sorter och nya tekniker så undantas sådan verksamhet i likhet med idag.

Stora likheter med dagens regler

Stora likheter med dagens regler

Två stora delar behålls:

- sorter som är registrerade i en nationell sortlista
 - odlingsvillkor för att undvika t.ex. herbicidresistens
- certifiering av utsäde och förökningsmaterial

Strängare krav får tillämpas nationellt.

Stora delar av reglerna kommer att finnas i underliggande akter som vi inte har sett ännu.

2023-10-17

6

Två stora delar behålls:

- sorter som är registrerade i en nationell sortlista
 - odlingsvillkor för att undvika t.ex. herbicidresistens
- certifiering av utsäde och förökningsmaterial

Strängare krav får tillämpas nationellt.

Stora delar av regelverket kommer att kännas igen: sortregistreringen och certifieringen kommer att vara kvar. En nyhet är att odlingsvillkor kan kopplas till en sort för att undvika t.ex. herbicidresistens.

Definitionen av bevarandesorter ändras dock och amatörsorterna tas bort. Istället ska bevarandesorter även omfatta lokalt anpassade nya sorter.

Certifieringen av utsäde och annat förökningsmaterial ska liksom idag göras för utpekade arter, de ska saluföras i partier som uppfyller uppsatta krav för certifieringskategorin. Det finns krav för förpackning, förslutning och märkning. Kontrollodling och fältbesiktning känner vi igen och det finns krav på varifrån import kan ske. Liksom idag kan vissa moment i processen utföras av aktörerna själva och de kommer att bli fler.

Förordningen ska tillämpas på de släkter och arter som anges i bilaga I och endast för de där angivna användningsområdena.

Kraven gäller alla typer av växtförökningsmaterial, såsom frö, sticklingar, knölar, lökar etc.

Kraven för produktion av växtförökningsmaterial ska endast gälla produktion av växtförökningsmaterial avsett för saluföring.

Arter och släkten kan läggas till i förteckningen om de uppfyller minst två av följande villkor:

- a) representerar ett betydande produktionsområde av växtförökningsmaterial och ett betydande värde av salufört växtförökningsmaterial i unionen,
- b) är av stor betydelse för tryggad livsmedels- och foderproduktion i unionen, jämfört med andra släkten och arter som inte förtecknas i den bilagan, och
- c) saluförs i minst två medlemsstater.

Om en art eller släkte inte längre uppfyller minst två av de ovanstående villkoren kan de tas bort från förteckningen.

Förändringar

Förändringar

Potatis blir material, inte utsäde.

När potatisfrön blir tillgängliga kommer de att hanteras som utsäde.

Definitionen av bevarandesorter ändras

- Omfattar även nya lokalt framtagna sorter
- Kravet på att den funnits i regionen tas bort
- Karaktäriseras av en hög nivå av genetisk och fenotypisk diversitet

Ekologiska sorter ska förädlas och produceras under ekologiska förhållanden.

Möjlighet till lite annorlunda DUS-provning.

Handelsutsäde försvinner, blir standardutsäde/material

Amatörsorter försvinner, blir ?

2023-10-17

7

Potatis blir material, inte utsäde.

När potatisfrön blir tillgängliga kommer de att hanteras som utsäde.

Definitionen av bevarandesorter ändras

- Omfattar även nya lokalt framtagna sorter
- Kravet på att den funnits i regionen tas bort
- Karaktäriseras av en hög nivå av genetisk och fenotypisk diversitet

Ekologiska sorter ska förädlas och produceras under ekologiska förhållanden.

Möjlighet till lite annorlunda DUS-provning.

Handelsutsäde försvinner, blir standardutsäde/material

Amatörsorter försvinner, vad de blir är oklart.

Terminologi (1/2)

Terminologi (1/2)

växtförökningsmaterial (PRM) = växter enligt definitionen i artikel 2.1 i förordning (EU) 2016/2031 som kan och är avsedda att producera hela växter

växter: levande växter och följande levande växtdelar:

- a) Fröer i termens botaniska betydelse, med undantag för sådana som inte är avsedda för sådd.
- d) Knölar, stamknölar, lökar, rhizom, rötter, jordstammar och stoloner.
- e) Skott, stjälkar och utlöpare.
- g) Grenar med eller utan bladverk.
- i) Blad och bladverk.
- j) Växtvävnadskulturer, inklusive cellkulturer, embryonalt material, meristem, chimära kloner och material som har tagits fram genom mikroförökning.
- k) Levande pollen och sporer.
- l) Knoppar, okuleringsris, sticklingar, ympris, ympkvistar.

utsäde = frö

material = knölar, lökar, ympris, ...

2023-10-17

8

växtförökningsmaterial (PRM) = växter enligt definitionen i artikel 2.1 i förordning (EU) 2016/2031 som kan och är avsedda att producera hela växter

växter: levande växter och följande levande växtdelar:

- a) Fröer i termens botaniska betydelse, med undantag för sådana som inte är avsedda för sådd.
- d) Knölar, stamknölar, lökar, rhizom, rötter, jordstammar och stoloner.
- e) Skott, stjälkar och utlöpare.
- g) Grenar med eller utan bladverk.
- i) Blad och bladverk.
- j) Växtvävnadskulturer, inklusive cellkulturer, embryonalt material, meristem, chimära kloner och material som har tagits fram genom mikroförökning.
- k) Levande pollen och sporer.
- l) Knoppar, okuleringsris, sticklingar, ympris, ympkvistar.

utsäde = frö

material = knölar, lökar, ympris, ...

Terminologi, forts. (2/2)

Terminologi, forts. (2/2)

Kategorier:

Stam-, bas- och certifikatutsäde

Prebas-, bas- och certifikatmaterial

Standardutsäde och -material (inte certifierat)

2023-10-17

9

Kategorier:

Stam-, bas- och certifikatutsäde

Prebas-, bas- och certifikatmaterial

Standardutsäde och -material (inte certifierat)

Handelsutsäde och CAC ska istället kallas standardutsäde och standardmaterial

Amatörsorter försvinner

Bilaga I listar arter

Bilaga I listar arter

Genera and species, and their respective uses, as referred to in article 2

Part A Genera and species to be used for the production of agricultural crops, other than vegetables

Part B Genera and species to be used for the production of vegetables

Part C Genera and species to be used for the production of fruit plants

Part D Genera and species to be used for the production of vine

Part E Genera and species to be used for the production of potatoes

2023-10-17

10

Genera and species, and their respective uses, as referred to in article 2

Part A Genera and species to be used for the production of agricultural crops, other than vegetables

Part B Genera and species to be used for the production of vegetables

- Part C Genera and species to be used for the production of fruit plants
- Part D Genera and species to be used for the production of vine
- Part E Genera and species to be used for the production of potatoes

Kålrot är enligt förslaget fortfarande en lantbruksart, likaså t.ex. kummin och vissa solrossorter.

Potatis har fått en egen del eftersom den till skillnad från lantbruksarterna under del A förökas med knölar och inte frö.

Listan kan ändras av kommissionen utifrån satta kriterier: betydande värde och areal av produktionen av växtförökningsmaterial i unionen, betydelse för livsmedels- och fodersäkerhet samt saluförs i minst två medlemsstater.

Bilaga II ställer krav på produktion och saluföring av certifierat utsäde och material

Bilaga II ställer krav på produktion och saluföring av certifierat utsäde och material

Kraven omfattar bl.a.:

Sådd/plantering: identifiering av sorten, förfrukt, rengjorda maskiner, fribelägenhet, ...

Odling: sortrenhet, sjukdomar, fältbesiktning, ...

Skörd och fortsatt hantering: spårbarhet, provtagning, analys, ...

Saluföring (utsäde): grobarhet, hårda frön, renhet, vattenhalt, ...

Saluföring (material): vigör, storlek, fri från defekter, ...

Kraven omfattar bl.a.:

Sådd/plantering: identifiering av sorten, förfrukt, rengjorda maskiner, fribelägenhet, ...

Odling: sortrenhet, sjukdomar, fältbesiktning, ...

Skörd och fortsatt hantering: spårbarhet, provtagning, analys, ...

Saluföring (utsäde): grobarhet, hårda frön, renhet, vattenhalt, ...

Saluföring (material): vigör, storlek, fri från defekter, ...

Bilaga III ställer krav på produktion och saluföring av standardutsäde och -material

Bilaga III ställer krav på produktion och saluföring av standardutsäde och -material

Kraven innefattar bl.a.:

Sådd/plantering: spårbarhet, förfrukt, rengjorda maskiner, fribelägenhet, ...

Odling: sortrenhet, sjukdomar, fältbesiktning, ...

Skörd och fortsatt hantering: spårbarhet, provtagning, analys, ...

Saluföring (utsäde): grobarhet, hårda frön, renhet, vattenhalt, ...

Saluföring (material): vigör, storlek, fri från defekter, ...

2023-10-17

12

Kraven innefattar bl.a.:

Sådd/plantering: spårbarhet, förfrukt, rengjorda maskiner, fribelägenhet, ...

Odling: sortrenhet, sjukdomar, fältbesiktning, ...

Skörd och fortsatt hantering: spårbarhet, provtagning, analys, ...

Saluföring (utsäde): grobarhet, hårda frön, renhet, vattenhalt, ...

Saluföring (material): vigör, storlek, fri från defekter, ...

Bilaga IV listar arter som måste certifieras

Bilaga IV listar arter som måste certifieras

Samtliga arter som listas är lantbruksarter.

Vissa foderväxter är undantagna.

2023-10-17

13

Samtliga arter som listas är lantbruksarter.

Vissa foderväxter är undantagna.

Bilaga V ställer krav på bevarandeblandningar

Bilaga V ställer krav på bevarandeblandningar

Kraven omfattar bl.a.:

Källområde

Arter och underarternas egenskaper

Auktorisation av yrkesmässiga aktörer

Produktion av direktskördade bevarandeblandningar

Produktion av uppförökade bevarandeblandningar

2023-10-17

14

Kraven omfattar bl.a.:

Källområde

Arter och underarternas egenskaper

Auktorisation av yrkesmässiga aktörer

Produktion av direktskördade bevarandeblandningar

Produktion av uppförökade bevarandeblandningar

Bilaga VI anger krav på produktion och marknadsföring av heterogent material

Bilaga VI anger krav på produktion och marknadsföring av heterogent material

Anmälan

Beskrivning

Identitet

Sundhet, renhet och grobarhet

Förpackning och märkning

Upprätthållande

Storlek på småförpackningar med heterogent material

2023-10-17

15

Anmälan

Beskrivning

Identitet

Sundhet, renhet och grobarhet

Förpackning och märkning

Upprätthållande
Storlek på småförpackningar med heterogent material

Bilaga VII anger innehållet i sortlistan

Bilaga VII anger innehållet i sortlistan

Registret sak innehålla bl.a.:

Namn på sökande och upprätthållare

Sortbeteckning

Relevanta datum för ansökan, beslut och giltighet

Om sorten är en ekologisk sort lämplig för ekologisk produktion

Om sorten är eller är delvis framtagen med GMO

Om sorten är eller är delvis framtagen med en ny genomisk metod (NGT)

...

...

2023-10-17

16

Registret sak innehålla bl.a.:

Namn på sökande och upprätthållare

Sortbeteckning

Relevanta datum för ansökan, beslut och giltighet

Om sorten är en ekologisk sort lämplig för ekologisk produktion

Om sorten är eller är delvis framtagen med GMO

Om sorten är eller är delvis framtagen med en ny genomisk metod (NGT)

...

...

Undantag

Undantag

Tydliga undantag för:

- heterogent material (registreras, vissa kvalitetskrav)
- saluföring till slutanvändare (fritidsodlare)
- genbanker, organisationer och bevarandenätverk
- utbyte *in natura* mellan lantbrukare
- förädlarutsäde

2023-10-17

17

Tydliga undantag för:

- heterogent material (registreras, vissa kvalitetskrav)
- saluföring till slutanvändare (fritidsodlare)
- genbanker, organisationer och bevarandenätverk
- utbyte *in natura* mellan lantbrukare
- Förädlarutsäde

Fritidsodlarna undantas så att de kan byta utsäde och förökningsmaterial med varandra. PRM får saluföras direkt till slutanvändare om vissa villkor är uppfyllda.

Till slutanvändare behöver inte materialet eller utsädet:

- vara en registrerad sort
- vara certifierat (fältbesiktigat, provtaget, analyserat etc.)
- vara märkt med officiell etikett
- Till slutanvändare ska materialet bl.a.:
- vara märkt med en leverantörsetikett,
- saluföras som enskilda plantor eller i småförpackningar,
- vara praktisk taget fritt från skadegörare/sjukdomar mm.
- om det inte är en sort, ha en beskrivning

Heterogent material (1/3)

Heterogent material (1/3)

PRM av heterogent material får produceras och saluföras inom EU utan att tillhöra en sort. Det heterogena materialet ska anmälas till och registreras av Jordbruksverket i förväg.

Anmälan ska innehålla:

- a) Kontaktuppgifter till sökanden
- b) Art och benämning på det heterogena materialet
- c) En beskrivning av det aktuella heterogena materialet
- d) En försäkran från sökanden om sanningshalten i punkterna a, b och c.
- e) Ett representativt prov ska finnas tillgängligt för Jordbruksverket

Anmälan ska sändas med rekommenderat brev eller med något annat kommunikationsmedel som godtas av Jordbruksverket med begäran om mottagandebekräftelse. Tre månader efter det datum som anges på returkvittot, förutsatt att ingen komplettering begärts, ska Jordbruksverket anses ha bekräftat anmälan och dess innehåll och det heterogena materialet ska ingå i registret över heterogena material.

2023-09-01

18

Växtförökningsmaterial av heterogent material får produceras och saluföras inom EU utan att tillhöra en sort. Det heterogena materialet ska anmälas till och registreras av Jordbruksverket i förväg.

Anmälan ska innehålla:

- a) Kontaktuppgifter till sökanden
- b) Art och benämning på det heterogena materialet
- c) En beskrivning av det aktuella heterogena materialet
- d) En försäkran från sökanden om sanningshalten i punkterna a, b och c.
- e) Ett representativt prov ska finnas tillgängligt för Jordbruksverket

Anmälan ska sändas med rekommenderat brev eller med något annat kommunikationsmedel som godtas av Jordbruksverket med begäran om mottagandebekräftelse. Tre månader efter det datum som anges på returkvittot, förutsatt att ingen komplettering begärts, ska Jordbruksverket anses ha bekräftat anmälan och dess innehåll och det heterogena materialet ska ingå i registret över heterogena material.

Växtförökningsmaterial av heterogent material får produceras och saluföras inom EU utan att tillhöra en sort. Det heterogena materialet ska anmälas till och registreras av Jordbruksverket i förväg.

Observera att grundmaterialet inte får tillhöra sorter men mer detaljer kommer i underliggande akter.

I ekoförordningen är definitionen av ekologiskt heterogent material:

En växtgrupp inom ett och samma botaniska taxon på lägsta kända nivå, som

- a) har samma fenotypiska egenskaper,

- b) kännetecknas av en hög grad av genetisk och fenotypisk mångfald bland de enskilda förökningsenheterna, så att denna växtgrupp utgörs av materialet som helhet och inte ett litet antal enheter,
- c) inte är en sort i den mening som avses i artikel 5.2 i rådets förordning (EG) nr 2100/94,
- d) inte är en blandning av sorter, och
- e) har framställts i enlighet med denna förordning.

Heterogent material, forts. (2/3)

Heterogent material, forts. (2/3)

Den yrkesmässiga operatören ska säkerställa spårbarheten av materialet genom att under fem år behålla information som gör det möjligt att identifiera de yrkesmässiga operatörer som har försett dem med det ursprungliga materialet som använts för framställningen (föräldramaterialet) av heterogent material.

Den yrkesmässiga operatören som producerar heterogent material avsett för saluföring ska också registrera och bevara följande information:

- a) Namnet på den art och den benämning som används för varje anmält heterogent material.
- b) Typen av teknik som används för framställningen av det heterogena materialet.
- c) Beskrivning av det anmälda heterogena materialet (t.ex. egenskaper, föräldramaterial).
- d) Förädlingsplatsen för det heterogena materialet och produktionsplatsen.
- e) Arealen för produktionen av det heterogena materialet och den producerade kvantiteten.

De behöriga myndigheterna ska ha tillgång till informationen ovan.

2023-10-17

19

Den yrkesmässiga aktören ska säkerställa spårbarheten av materialet genom att under fem år behålla information som gör det möjligt att identifiera de yrkesmässiga aktörer som har försett dem med det ursprungliga materialet som använts för framställningen (föräldramaterialet) av heterogent material.

Den yrkesmässiga aktören som producerar heterogent material avsett för saluföring ska också registrera och bevara följande information:

- a) Namnet på den art och den benämning som används för varje anmält heterogent material.
- b) Typen av teknik som används för framställningen av det heterogena materialet.
- c) Beskrivning av det anmälda heterogena materialet (t.ex. egenskaper, föräldramaterial).
- d) Förädlingsplatsen för det heterogena materialet och produktionsplatsen.
- e) Arealen för produktionen av det heterogena materialet och den producerade kvantiteten.

De behöriga myndigheterna ska ha tillgång till informationen ovan.

Heterogent material, forts. (3/3)

Heterogent material, forts. (3/3)

Benämningen av det heterogena materialet ska bedömas lämpligt enligt samma regler som för annat förökningsmaterial.

Jordbruksverket ska registrera det heterogena materialet i ett särskilt register.

Jordbruksverket ska föra, uppdatera och offentliggöra registret och omedelbart meddela innehållet och uppdateringar till kommissionen.

2023-10-17

20

Benämningen av det heterogena materialet ska bedömas lämpligt enligt samma regler som för annat förökningsmaterial.

Jordbruksverket ska registrera det heterogena materialet i ett särskilt register.

Jordbruksverket ska föra, uppdatera och offentliggöra registret och omedelbart meddela innehållet och uppdateringar till kommissionen.

Genbanker, organisationer och nätverk (1/2)

Genbanker, organisationer och nätverk (1/2)

PRM får saluföras till eller mellan genbanker, organisationer och nätverk med ett officiellt erkänt syfte att bevara växtgenetiska resurser där verksamheten bedrivs ideellt.

Det kan också saluföras från dessa genbanker, organisationer och nätverk till personer som bevarar PRM som slutkonsument utan vinstsyfte.

Växtskydds krav ställs på förökningsmaterialet

2023-09-01

21

Växtförökningsmaterial får saluföras till eller mellan genbanker, organisationer och nätverk med ett officiellt erkänt syfte att bevara växtgenetiska resurser där verksamheten bedrivs ideellt.

Det kan också saluföras från dessa genbanker, organisationer och nätverk till personer som bevarar växtförökningsmaterial som slutkonsument utan vinstsyfte.

Växtskyddskrav ställs på förökningsmaterialet.

Informationsplikt om omfattningen och arterna till Jordbruksverket.

Genbanker, organisationer och nätverk (2/2)

Genbanker, organisationer och nätverk (2/2)

Förökningsmaterialet ska

- a) vara förtecknat i ett register som förs av genbanken, organisationen och nätverken med en lämplig beskrivning av förökningsmaterialet.
- b) bevaras av dessa genbanken, organisationen och nätverken, och prover av förökningsmaterialet ska göras tillgängligt för Jordbruksverket på begäran.
- c) vara praktiskt taget fritt från kvalitetsskadegörare och alla defekter som kan försämra dess kvalitet som odlingsmaterial och ha tillfredsställande vigör och storlek med hänsyn till dess användbarhet som föröknings-material, och, när det gäller utsäde, ha tillfredsställande grobarhet.

Genbankerna, organisationerna och nätverken ska underrätta Jordbruksverket om i vilken utsträckning de använder undantaget och de berörda arterna.

Förökningsmaterialet ska

- a) vara förtecknat i ett register som förs av genbanken, organisationen och nätverken med en lämplig beskrivning av förökningsmaterialet.
- b) bevaras av dessa genbanken, organisationen och nätverken, och prover av förökningsmaterialet ska göras tillgängligt för Jordbruksverket på begäran.
- c) vara praktiskt taget fritt från kvalitetsskadegörare och alla defekter som kan försämra dess kvalitet som odlingsmaterial och ha tillfredsställande vigör och storlek med hänsyn till dess användbarhet som föröknings-material, och, när det gäller utsäde, ha tillfredsställande grobarhet.

Genbankerna, organisationerna och nätverken ska underrätta Jordbruksverket om i vilken utsträckning de använder undantaget och de berörda arterna.

Utbyte av utsäde *in natura* mellan jordbrukare (1/2)

Utbyte av utsäde *in natura* mellan jordbrukare (1/2)

1. Lantbrukare får byta utsäde *in natura*, om utsädet:
 - a) producerats i/på jordbrukarens egna lokaler/mark,
 - b) härrör från jordbrukarens egen skörd,
 - c) inte omfattas av ett avtal som ingåtts av jordbrukaren med ett utsädesföretag, och
 - d) används för att utveckla hanteringen av jordbrukarens eget utsäde i syfte att bidra till odlad mångfald.

1. Lantbrukare får byta utsäde *in natura*, om utsädet:

- a) producerats i/på jordbrukarens egna lokaler/mark,
- b) härrör från jordbrukarens egen skörd,
- c) inte omfattas av ett avtal som ingåtts av jordbrukaren med ett utsädesföretag, och
- d) används för att utveckla hanteringen av jordbrukarens eget utsäde i syfte att bidra till odlad mångfald.

Utbyte av utsäde *in natura* mellan jordbrukare (2/2)

Utbyte av utsäde *in natura* mellan jordbrukare (1/2)

2. Utsädet ska dessutom uppfylla följande krav:
 - a) inte tillhöra en sort som omfattas av växtförädlarrätt
 - b) kvantiteterna är begränsade, beslutade av Jordbruksverket per år och per jordbrukare, utan användning av kommersiella mellanhänder eller offentlig saluföring, och
 - c) vara praktiskt taget fritt från kvalitetsskadegörare och alla defekter som sannolikt kan påverka dess kvalitet som utsäde och ska ha tillfredsställande grobarhet.
3. Medlemsstaten ska årligen underrätta kommissionen och de andra medlemsstaterna om kvantiteterna.

2. Utsädet ska dessutom uppfylla följande krav:
 - a) inte tillhöra en sort som omfattas av växtförädlarrätt
 - b) kvantiteterna är begränsade, beslutade av Jordbruksverket per år och per jordbrukare, utan användning av kommersiella mellanhänder eller offentlig saluföring, och
 - c) vara praktiskt taget fritt från kvalitetsskadegörare och alla defekter som sannolikt kan påverka dess kvalitet som utsäde och ska ha tillfredsställande grobarhet.
3. Medlemsstaten ska årligen underrätta kommissionen och de andra medlemsstaterna om kvantiteterna.

Certifiering

Certifiering

1. Utpekade arter
2. Vara en registrerad sort
3. Uppfylla kraven för en kategori:
 - a) Stamutsäde eller prebasmaterial
 - b) Basutsäde eller -material
 - c) Certifikatutsäde eller -material
 - d) Standardutsäde eller -material (inte certifierat)
4. Partier i förpackningar som är förslutna och märkta
5. Kontrollodling och fältbesiktning
6. Import baserat på likvärdighet med EU

Auktorisation av producenter för att utföra delar av processen under övervakning (utökas)

1.

2023-10-17

25

Utpekade arter

2. Vara en registrerad sort
3. Uppfylla kraven för en kategori:
 - a. Stamutsäde eller prebasmaterial
 - b. Basutsäde eller -material
 - c. Certifikatutsäde eller -material
 - d. Standardutsäde eller -material (inte certifierat)
4. Partier i förpackningar som är förslutna och märkta
5. Kontrollodling och fältbesiktning
6. Import baserat på likvärdighet med EU

Auktorisation av producenter för att utföra delar av processen under övervakning (utökas)

Grundregeln är att utsäde som saluförs ska vara certifierat och att sorterna ska vara registrerade i sortlistan. Vissa undantag finns från kravet på sortregistrering, se nästa bild.

Certifiering sker i bestämda kategorier med fastställda krav, i homogena partier som är förpackade, förslutna och märkta enligt regelverket. Odlingen ska vara fältbesiktigad och moderpartiet kontrollodlat enligt reglerna.

Växtförökningsmaterial får endast importeras från tredjeländer om det har fastställts att det aktuella landets certifiering uppfyller krav som är likvärdiga med dem som gäller för växtförökningsmaterial som produceras och saluförs i EU.

Bevarandeblandningar får inte importeras.

Auktorisation att utföra certifiering (1/3)

Auktorisation att utföra certifiering (1/3)

certifiering under officiell tillsyn: den auktoriserade yrkesmässiga aktörens intygande om att utsäde eller material uppfyller de tillämpliga kraven, när den yrkesmässiga aktören har utfört åtminstone en eller flera av de relevanta kontrollerna, provtagning, analys och utskrift av etiketter, under den behöriga myndighetens officiella tillsyn, och om myndigheten har konstaterat att det berörda utsädet eller materialet uppfyller dessa krav.

2023-10-17

26

certifiering under officiell tillsyn: den auktoriserade yrkesmässiga aktörens intygande om att utsäde eller material uppfyller de tillämpliga kraven, när den yrkesmässiga aktören har utfört åtminstone en eller flera av de relevanta kontrollerna, provtagning, analys och utskrift av etiketter, under den behöriga myndighetens officiella tillsyn, och om myndigheten har konstaterat att det berörda utsädet eller materialet uppfyller dessa krav.

Auktorisation att utföra certifiering (2/3)

Auktorisation att utföra certifiering (2/3)

För att beviljas auktorisation ska den yrkesmässiga aktören, beroende på verksamheten:

- a) besitta den kunskap som krävs för att uppfylla produktionskraven
- b) vara kvalificerad eller anställa personal som är kvalificerad att utföra de kontroller som avses (t.ex. fältbesiktning, maskiners rengöring mm.)
- c) ha kvalificerad personal för att utföra provtagning för utsädesanalyserna
- d) ha personal och utrustning för att utföra analyserna eller använda laboratorier
- e) identifiera och övervaka kritiska punkter i produktionen som kan påverka kvalitet och identitet hos materialet eller utsädet, och föra register över övervakningen
- f) ha system för att säkerställa att kraven för identifiering av partier uppfylls
- g) ha system för att säkerställa spårbarhet

2023-10-17

27

För att beviljas auktorisation ska den yrkesmässiga aktören, beroende på verksamheten:

- a) besitta den kunskap som krävs för att uppfylla produktionskraven
- b) vara kvalificerad eller anställa personal som är kvalificerad att utföra de kontroller som avses (t.ex. fältbesiktning, maskiners rengöring mm.)
- c) ha kvalificerad personal för att utföra provtagning för utsädesanalyserna

- d) ha personal och utrustning för att utföra analyserna eller använda laboratorier
- e) identifiera och övervaka kritiska punkter i produktionen som kan påverka kvalitet och identitet hos materialet eller utsädet, och föra register över övervakningen
- f) ha system för att säkerställa att kraven för identifiering av partier uppfylls
- g) ha system för att säkerställa spårbarhet

Jordbruksverket ska utbilda och examinera för fältbesiktning, provtagning och laboratorieanalys. Dessutom kontrollera auktorisationerna.

Auktorisation att utföra certifiering (3/3)

Auktorisation att utföra certifiering (3/3)

Kommissionen får ta fram delegerad lagstiftning kring hur ansökan ska ske och specifika åtgärder som Jordbruksverket ska vidta för att bekräfta att den yrkesmässiga aktören följer kraven.

Kommissionen får ta fram delegerad lagstiftning kring hur ansökan ska ske och specifika åtgärder som Jordbruksverket ska vidta för att bekräfta att den yrkesmässiga aktören följer kraven.

1. Partier

Partier

1. PRM ska saluföras i partier som är homogena och identifierbara
2. Partier får slås samman till ett nytt parti endast om de tillhör **samma sort och skördeår**
3. Ett parti får delas upp i flera
4. Aktören ska föra register över partier som slås samman eller delas upp för spårbarheten av de nya partiernas ursprung
5. Särskilda krav avseende bl.a. den maximala storleken på partier, identifiering och märkning får tas fram

2023-10-17

29

PRM ska saluföras i partier som är homogena och identifierbara

2. Partier får slås samman till ett nytt parti endast om de tillhör **samma sort och skördeår**
3. Partier får delas upp i flera
4. Aktören ska föra register över partier som slås samman eller delas upp för spårbarheten av de nya partiernas ursprung
5. Särskilda krav avseende bl.a. den maximala storleken på partier, identifiering och märkning får tas fram

Förpackningar, buntar och behållare

Förpackningar, buntar och behållare

1. Saluföring ska ske i förpackningar eller behållare som är förseglade och märkta.
2. Förslutningen ska förstöras eller på annat sätt lämna spår som visar att förpackningen, buntan eller behållaren har öppnats.
3. Jordbruksverket eller den auktoriserade aktören försluter och återförsluter. Vid återförslutning, ska datum för återförslutning mm. anges på etiketten.
4. Ompackning och ommärkning får endast utföras av Jordbruksverket eller av en auktoriserad aktör.
5. **Utsäde får saluföras i bulk** direkt från en auktoriserad aktör till en jordbrukare. Särskilda villkor kommer gälla.
6. Särskilda krav får antas avseende bl.a. försegling, förslutning, storlek och form på förpackningar och behållare.

2023-10-17

30

1. Saluföring ska ske i förpackningar, buntar eller behållare som är förseglade och märkta. Även enskilda plantor kan saluföras.
2. Förslutningen ska förstöras eller på annat sätt lämna spår som visar att förpackningen, buntan eller behållaren har öppnats.

3. Jordbruksverket eller av den auktoriserade aktören försluter, återförsluter, ompackning och ommärkning får endast utföras av Jordbruksverket eller av en auktoriserad aktör. Särskilda villkor kommer att gälla.
4. Utsäde får saluföras i bulk direkt från en auktoriserad aktör till en jordbrukare. Särskilda villkor kommer gälla.

Officiell etikett

Officiell etikett

1. Stam-, bas- och certifikatutsäde eller -material ska märkas med en officiell etikett som utfärdas efter det att Jordbruksverket har konstaterat att kraven är uppfyllda.
2. Etiketten ska utfärdas av Jordbruksverket och ha ett serienummer. Etiketten ska tryckas av:
 - a) Jordbruksverket, eller
 - b) den auktoriserade aktören
3. Etiketten ska fästas på utsidan av förpackningen eller behållaren av den auktoriserade aktören.
4. Etiketten ska vara nytryckt. Självhäftande etiketter får användas under vissa villkor, bl.a. om det inte finns någon risk för att de kan återanvändas.
5. Stam-, bas- och certifikatutsäde eller -material som importeras från tredje land får saluföras med den OECD-märkning som följde med vid importen.

1)

2023-10-17

31

- 1) Certifierat utsäde eller material ska märkas med en officiell etikett som utfärdas efter det att Jordbruksverket har konstaterat att kraven är uppfyllda.
- 2) Etiketten ska utfärdas av Jordbruksverket och ha ett serienummer.
- 3) Etiketten ska tryckas av:
 - a. Jordbruksverket, eller
 - b. den auktoriserade aktören
- 4) Etiketten ska fästas på utsidan av förpackningen, bunten eller behållaren av den auktoriserade aktören.
- 5) Etiketten ska vara nytryckt. Självhäftande etiketter får användas under vissa villkor, bl.a. om det inte finns någon risk för att de kan återanvändas.
- 6) Stam-, bas- och certifikatutsäde eller material som importeras från tredje land får saluföras med den OECD-märkning som följde med vid importen.

Blandningar

Blandningar

Blandningar får produceras av olika **släkten eller arter som anges i förteckningen** och som uppfyller kraven för sort, certifikat- eller standardutsäde samt produktion. Blandningarna får saluföras inom unionen, om de uppfyller de uppställda villkoren.

Obs! blandningar mellan arter som anges i förteckningen får inte blandas med arter som inte omfattas av lagstiftningen.

2023-10-17

32

Blandningar får produceras av olika släkten eller arter som anges i förteckningen och som uppfyller kraven för sort, certifikat- eller standardutsäde samt produktion. Blandningarna får saluföras inom unionen, om de uppfyller de uppställda villkoren.

Obs! blandningar mellan arter som anges i förteckningen får inte blandas med arter som inte omfattas av lagstiftningen.

Att blandningar endast får göras med arter som omfattas av regelverket innebär att vi kommer att förlora mångfaldsblandningarna. Vi förväntar oss mycket diskussioner kring detta under förhandlingarna när vi kommer till den artikeln.

Dock innebär de nya reglerna att man inte bara kan göra en blandning av olika morötter utan även av t.ex. olika arter av bladgrönsaker. Dessa vet vi har förekommit i handeln tidigare men det har inte varit tillåtet.

Tillstånd i händelse av tillfällig brist

Tillstånd i händelse av tillfällig brist

Vid tillfälliga bristsituationer som kan uppstå i unionen på grund av t.ex. oförutsedda omständigheter, får **kommissionen** ge medlemsstaterna tillstånd för

- en period av högst 1 år för att tillåta saluföring
- kategorierna av stam-, bas- eller certifikatutsäde eller -material.

2023-10-17

33

Vid tillfälliga bristsituationer som kan uppstå i unionen på grund av t.ex. oförutsedda omständigheter, får kommissionen ge medlemsstaterna tillstånd för en period av högst 1 år för att tillåta saluföring kategorierna av stam-, bas- eller certifikatutsäde eller -material.

Utlämningsstillstånd

Utlämningsstillstånd

Jordbruksverket får ge tillstånd under maximalt **en månad** för saluföring av utsäde innan certifiering och då analyserna av grobarhet, annan art och renhet inte är klara. Tillståndet får gälla stam-, bas- eller certifikatutsäde.

Villkoren för tillståndet:

- en föranalys visar att utsädet uppfyller kraven på grobarhet, annan art och renhet
- namn och adress på mottagaren av utsädet ska lämnas in till Jordbruksverket
- utsädet ska vara märkt med information om att det saluförs genom ett undantag

Jordbruksverket får ge tillstånd under maximalt en månad för saluföring av utsäde innan certifiering och då analyserna av grobarhet, annan art och renhet inte är klara. Tillståndet får gälla stam-, bas- eller certifikatutsäde.

Villkoren för tillståndet:

- en föranalys visar att utsädet uppfyller kraven på grobarhet, annan art och renhet
- namn och adress på mottagaren av utsädet ska lämnas in till Jordbruksverket
- utsädet ska vara märkt med information om att det saluförs genom ett undantag

Detta är vad som blir kvar av dagens utlämningsstillstånd om inget ändras under förhandlingarna. Kallas ”tillstånd i brådskande fall för saluföring av utsäde som inte är certifierat.” De länder som använder utlämningsstillståndet idag gör det mellan skörd och sådd på hösten.

Aktörens skyldigheter

Aktörens skyldigheter

Yrkesmässiga aktörer som producerar PRM ska:

- a) vara etablerade i unionen,
- b) vara registrerade i registret som avses i artikel 65 växtskyddsförordningen (EU) 2016/2031,
- c) ha en utsedd kontaktperson för myndigheterna för att underlätta de offentliga kontrollerna,
- d) identifiera och övervaka kritiska punkter i produktion och saluföring som kan påverka identitet och kvalitet på förkningsmaterialet,
- e) föra journal över övervakningen av de kritiska punkterna i d) och tillåta kontroll av dem,
- f) säkerställa att partier förblir separat identifierbara,
- g) hålla informationen om adresser till lokalerna och andra platser som används i produktionen uppdaterad,
- h) se till att Jordbruksverket har tillgång till lokaler och andra produktionsplatser, inklusive tredje parts lokaler och fält, och till övervakningsprotokollen och alla relaterade dokument,
- i) vidta åtgärder för att upprätthålla identiteten för PRM,
- j) på begäran av de behöriga myndigheterna tillhandahålla alla avtal med tredje part.

2023-10-17

35

Yrkesmässiga aktörer som producerar PRM ska:

- a) vara etablerade i unionen,
- b) vara registrerade i registret som avses i artikel 65 växtskyddsförordningen (EU) 2016/2031,
- c) ha en utsedd kontaktperson för myndigheterna för att underlätta de offentliga kontrollerna,
- d) identifiera och övervaka kritiska punkter i produktion och saluföring som kan påverka identitet och kvalitet på materialet,
- e) föra journal över övervakningen av de kritiska punkterna i d) och tillåta kontroll av dem,
- f) säkerställa att partier förblir separat identifierbara,
- g) hålla informationen om adresser till lokalerna och andra platser som används i produktionen uppdaterad,
- h) se till att Jordbruksverket har tillgång till lokaler och andra produktionsplatser, inklusive tredje parts lokaler och fält, och till övervakningsprotokollen och alla relaterade dokument,
- i) vidta åtgärder för att upprätthålla identiteten för PRM,
- j) på begäran av de behöriga myndigheterna tillhandahålla alla avtal med tredje part.

Flera punkter återfinns redan idag men är i förslaget mer detaljerade. Övriga punkter är i huvudsak nya även om flera av dem redan sker.

VSCU

VSCU

- a) avkastning, ska även omfatta avkastningsstabilitet och avkastning vid odling med låga insatser
- b) tolerans/resistens mot biotiska påfrestningar, inklusive växtsjukdomar orsakade av nematoder, svampar, bakterier, virus, insekter och andra skadedjur
- c) tolerans/resistens mot abiotiska påfrestningar, inklusive anpassning till klimatförändringar
- d) effektivare användning av naturresurser, såsom vatten och näringsämnen
- e) minskat behov av externa insatser, såsom växtskydds- och gödselmedel
- f) egenskaper som förbättrar hållbarheten under lagring, bearbetning och distribution
- g) kvalitets- eller näringsegenskaper

Samarbete mellan MS med liknande agro-ekologiska förhållanden **tillåts**.

Omfattar även frukt, bär och vinstockar.

Auktoriserade sökanden (förädlare) kan själva utföra VSCU-provningen.

2023-10-17

36

- a) avkastning, ska även omfatta avkastningsstabilitet och avkastning vid odling med låga insatser
- b) tolerans/resistens mot biotiska påfrestningar, inklusive växtsjukdomar orsakade av nematoder, svampar, bakterier, virus, insekter och andra skadedjur
- c) tolerans/resistens mot abiotiska påfrestningar, inklusive anpassning till klimatförändringar
- d) effektivare användning av naturresurser, såsom vatten och näringsämnen
- e) minskat behov av externa insatser, såsom växtskydds- och gödselmedel
- f) egenskaper som förbättrar hållbarheten under lagring, bearbetning och distribution
- g) kvalitets- eller näringsegenskaper

Samarbete mellan MS med liknande agro-ekologiska förhållanden **tillåts**.

Omfattar även frukt, bär och vinstockar.

Auktoriserade sökanden (förädlare) kan själva utföra VSCU-provningen.

Detta är nytt för köksväxtutsäde, frukt- och bärplantor. Lantbruksutsäde har haft detta under lång tid men med lite annorlunda krav. Så där skärps kraven.

Köksväxter, frukt- och bärplantor får direkt samma krav som lantbruksutsäde.

Den nya sorten som ska tas in på sortlistan ska bevisa att den på något sätt, i någon egenskap, är bättre än de sorter som redan finns på listan. Olika egenskaper mäts under hela odlingssäsongen och man kan även analysera skörden utifrån olika kvalitetsegenskaper.

Rapportering till EU

Rapportering till EU

- a) areal, art och kvantitet av certifierat PRM, ekologiskt särredovisat
- b) areal och kvantitet heterogent material
- c) kvantitet av saluförda bevarandesorter per år och art
- d) antal yrkesmässiga aktörer som använder undantaget om saluföring till slutanvändare, art och kvantitet
- e) antal genbanker, organisationer och nätverk
- f) kvantitet per art som har bytts *in natura*
- g) kvantitet per art av växtförökningsmaterial avsett för provning inom förädling
- h) kvantiteter och arter som har beviljats undantag från grobarhetskravet
- i) importerade kvantiteter per art
- j) beslutade sanktioner
- k) antalet yrkesmässiga aktörer i landet

2023-10-17

37

- a) areal, art och kvantitet av certifierat PRM, ekologiskt särredovisat
- b) areal och kvantitet heterogent material
- c) kvantitet av saluförda bevarandesorter per år och art
- d) antal yrkesmässiga aktörer som använder undantaget om saluföring till slutanvändare, art och kvantitet
- e) antal genbanker, organisationer och nätverk
- f) kvantitet per art som har bytts *in natura*
- g) kvantitet per art av växtförökningsmaterial avsett för provning inom förädling
- h) kvantiteter och arter som har beviljats undantag från grobarhetskravet
- i) importerade kvantiteter per art
- j) beslutade sanktioner
- k) antalet yrkesmässiga aktörer i landet

Rapporteringen ska ske vart femte år till EU. Det är en omfattande lista men flera av punkterna kan sannolikt uppgifterna gå att ta fram på genom de system som Jordbruksverket redan har idag.

Sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande.

Kontroller och tillsyn

Kontroller och tillsyn

Förslaget innebär att området i sin helhet ska omfattas av EU:s kontrollförordning.

Riskbaserade, avgiftsfinansierade kontroller.

Fler auktoriserade uppgifter ger fler / mer omfattande kontroller.

2023-10-17

38

Förslaget innebär att området i sin helhet ska omfattas av EU:s kontrollförordning.

Riskbaserade, avgiftsfinansierade kontroller.

Fler auktoriserade uppgifter ger fler / mer omfattande kontroller

Kontrollförordningen ska omfatta samtliga de kontroller som ska ske utanför själva certifieringen. Vad det innebär konkret går inte att säga idag. Det innebär dock att allt förökningsmaterial kommer att omfattas av samma kontrollregler vilket troligen underlättar för flertalet producenter.

Vill du veta mer?

Vill du veta mer?

Sök efter "ny utsädeslagstiftning" på www.jordbruksverket.se

Då hittar du till vår sida som vi uppdaterar fortlöpande.

Skriv ett meddelande till utsadesregler@jordbruksverket.se om du har frågor.

Ingrid Karlsson

ingrid.karlsson@jordbruksverket.se

036 15 50 63

2023-10-17

39

Sök efter "ny utsädeslagstiftning" på www.jordbruksverket.se

Då hittar du till vår sida som vi uppdaterar fortlöpande.

Skriv ett meddelande till utsadesregler@jordbruksverket.se om du har frågor.

Ingrid Karlsson

ingrid.karlsson@jordbruksverket.se

036 15 50 63